

O'ZBEKISTON SHAROITIDA TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDA LOGISTIKANING O'RNI

Annotatsiya

Ushbu maqolada to'qimachilik korxonalari uchun ishlab chiqarishni tashkil etishning uzluksiz shakllarini joriy etish mamlakat to'qimachilik sanoatini rivojlantirish va eksportga yo'naltirilgan mahsulotlar ishlab chiqarishning eng muhim sharti va manbai sifatida ustuvor vazifa sifatida belgilandi. Shu munosabat bilan maqolada O'zbekiston Respublikasida zamonaviy raqobatbardosh milliy to'qimachilik sanoatini shakllantirishning ayrim muammolari ko'rib chiqilgan. Va shu asosda o'rta muddatli istiqbolda to'qimachilik sanoatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari ishlab chiqildi. Shu bilan bir qatorda to'qimachilik sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari, strategik xatti-xarakatlarni samarali tashkil etish, ularni rivojlantirish va taraqqiy ettirish ko'zda tutilgan. To'qimachilik mahsulotlarini eksport qilishda logistika xizmatlarini o'rni, samarasi haqida so'z yuritildi. Hamda O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda logistika xizmatlarining ahamiyati ko'rib chiqildi, xalqaro savdo yuk tashish, yuk aylanmasi va iqtisodiy ko'rsatkichlar tahlil qilindi.

Kalit so'zlar: *To'qimachilik, tikuvchilik va trikotaj sanoati, eksport, kiyim va trikotaj.*

Исраилов Мадаминжон Мухсинович
независимый исследователь

РОЛЬ ЛОГИСТИКИ В НАРАЩИВАНИИ ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА ТЕКСТИЛЬНОЙ ПРОДУКЦИИ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА

Аннотация

В данной статье приоритетной задачей для текстильных предприятий определено внедрение непрерывных форм организации производства как важнейшего условия и источника развития текстильной промышленности страны и производства экспортно-ориентированной продукции. В связи с этим в статье рассмотрены некоторые проблемы формирования современной конкурентоспособной национальной текстильной промышленности в Республике Узбекистан. И на этой основе разработаны приоритетные направления развития текстильной промышленности в среднесрочной

перспективе. Наряду с этим предусмотрены стратегии повышения конкурентоспособности предприятий текстильной промышленности, эффективной организации стратегического поведения, их развития и продвижения. Обсуждалась роль, эффективность логистических услуг в экспорте текстильной продукции. Логистических услуг в развитии экономики Узбекистана, были проанализированы международные торговые перевозки, грузооборот и экономические показатели.

Ключевые слова: текстильная, швейная и трикотажная промышленность, экспорт, одежда и трикотаж.

Israilov Madaminjon Mukhsinovich
independent researcher

THE ROLE OF LOGISTICS IN INCREASING THE EXPORT POTENTIAL OF TEXTILE PRODUCTS IN UZBEKISTAN

Abstract

In this article, the priority task for textile enterprises is the introduction of continuous forms of production organization as the most important condition and source of development of the country's textile industry and the production of export-oriented products. In this regard, the article considers some problems of the formation of a modern competitive national textile industry in the Republic of Uzbekistan. And on this basis, priority directions for the development of the textile industry in the medium term have been developed. At the same time, strategies are provided for improving the competitiveness of textile industry enterprises, effective organization of strategic behavior, their development and promotion. The role and effectiveness of logistics services in the export of textile products were discussed. Logistics services in the development of the economy of Uzbekistan, international trade transportation, cargo turnover and economic indicators were analyzed.

Keywords: textile, sewing and knitting industry, export, clothing and knitwear.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda to'qimachilik sanoati eksport bilan shug'ullanuvchi tarmoqlar orasida yuqori o'rinni egallaydi. Unda eksport qilinadigan mahsulotlarning keng assortimenti mavjud ip-kalavadan tortib tayyor mahsulotlargacha (kiyim va trikotaj). Shu nuqtai nazardan, sanoatning eksport salohiyati katta bo'lib, uning rivojlanishi qaror qabul qilish paytidagi shartlardan tanlanishi mumkin: strategik investorning mavjudligi, jahon tovar bozori, joriy biznes-rejaning samaradorligi, eksport ishlab chiqarish talablariga muvofiq kadrlar tayyorlash darajasi.

Bugungi kunda O‘zbekiston to‘qimachilik, tikuvchilik va trikotaj sanoati yetakchi va jadal rivojlanayotgan tarmoqlardan biridir. Mustaqillik yillarida mamlakatimiz makroiqtisodiyot majmuasida mustahkam o‘rin egalladi. Prezidentimiz rahnamoligida yaratilayotgan qulay shart-sharoit, imtiyoz va preferensiyalar, mustahkam me‘yoriy-huquqiy baza tufayli soha korxonalari ulkan muvaffaqiyatlarga erishib, rivojlanishning sifat jihatidan yangi bosqichiga qadam qo‘ymoqda.

Bu paxta xomashyosidan keng turdagi mahsulotlar ishlab chiqarish, uni qayta ishlashdan paxta tolasi, kalava, gazlama, trikotaj, tayyor tikuvchilik, trikotaj va paypoq mahsulotlari ishlab chiqarishdir.

Yangi quvvatlar yaratilib, mavjudlari modernizatsiya qilindi. 150 mingdan ortiq ish o‘rni yaratildi. Gazlamalar, trikotaj gazlamalar va tayyor mahsulotlar, paypoq mahsulotlari ishlab chiqarish, shuningdek, zamonaviy bo‘yash va pardozlash tarmoqlarini yaratishga qaratilgan loyihalar yaratilmoqda.

Tarmoq tarkibiga 1750 ta to‘qimachilik, tikuvchilik va trikotaj korxonalari kiradi, jumladan:

410 ta to‘qimachilik sanoati, 10 ta mashinasozlik, 1330 ta tikuv-trikotaj sanoati, 75 ta paxta-to‘qimachilik klasteri.

Paxta-to‘qimachilik klasterlari 2020-yilda 91 ta loyihada ishtirok etib, 117 ta tumanda (respublika umumiy paxta ekiladigan maydonning 87 foizini) egallaydi.

Asosiy ishlab chiqarish assortimentining ishlab chiqarish quvvati: ip - 705 ming tonna; gazlamalar – 1,2 mlrd. kv.m.; trikotaj - 140 ming tonna; tayyor mahsulot – 2,2 milliard dona; paypoq - 132 million dona¹.

2024- yilning yanvar- avgust oylarida Farg‘ona viloyati xorijga jami 1,2 mln AQSh dollari qiymatidagi 6,0 ming tonna quritilgan pomidor mahsuloti eksportini amalga oshirdi. Bu ko‘rsatkich o‘tgan yilning shu davri bilan solishtirilganda 5,8 ming tonnaga ko‘pdir².

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O‘zbekistonning Yevropa va Osiyo chorrahasida joylashganligi logistikani rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar ochmoqda. Biroq, mamlakatda logistika infratuzilmasi va ish samaradorligi etarlicha rivojlanmaganligicha qolmoqda. Jahon bankining 2020-yilgi logistika samaradorligi indeksiga (LPI) ko‘ra, O‘zbekiston 160 mamlakat ichida 102-o‘rinni egalladi, bu esa yaxshilanish uchun muhim imkoniyatlarni ko‘rsatadi. LPI shuningdek, bojxona faoliyati, infratuzilma sifati va

¹ <https://www.agro.uz/11-0295/>

² <https://www.farstat.uz/uz/matbuot-markazi/go-mita-yangiliklar/15587-farg-ona-viloyati-8-oyda-xorijga-qancha-quritilgan-pomidor-pomidor-qoqi-eksport-qildi.htm>

logistika kompetentsiyasini O'zbekiston logistika tizimining eng zaif sohalari sifatida belgilab berdi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 22.12.2017 yil Oliy Majlisga Murojatnomasida³ Kelgusi yilda O'zbekiston Respublikasining tashqi savdo yuklarini jahondagi va mintaqadagi asosiy bozorlarga olib chiqadigan ishonchli transport va tranzit yo'laklarini izchil shakllantirishga alohida e'tibor qaratish lozim. Bugungi kunda bizning asosiy yuklarimiz Qozog'iston tranzit yo'laklari orqali, ayniqsa, eng ko'p yuklar "Sariog'och" stanciyasidan o'tadi va bu marshrut imkoniyatlari bizning ehtiyojlarimizni to'liq qondirmoqda, deb aytolmaymiz. Ushbu stanciyadan tovarlarni O'zbekiston hududiga [olib kirishda elektrovozlar](#), zamonaviy terminallar etishmasligi, temir yo'l tarmoqlaridagi bandlik mahsulotlarning uzoq muddat qolib ketishiga sabab bo'lmoqda. Bu esa mamlakatimiz iqtisodiyotiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli logistik ARM marshrutlarni diversifikatsiya qilish, bu borada qo'shnilarimiz bilan amaliy muzokaralar o'tkazish zarur.

NATIJARLAR

To'qimachilik sanoati barqarorligini ta'minlash va pandemiyaning sohaga ta'sirini yumshatish maqsadida hukumat tomonidan bir qator imtiyoz va imtiyozlar berildi:

Hisobot davri yakuni bo'yicha umumiy tushumda tayyor tikuvchilik va trikotaj mahsulotlari eksportidagi ulushi kamida 60 foizni tashkil etgan korxonalar 2023-yil 1-yanvarga qadar mol-mulk solig'ini to'lashdan ozod etildi.

To'qimachilik, tikuv-trikotaj, charm-poyabzal va mo'yna sanoati korxonalarining daromad solig'i bo'yicha soliq solinadigan baza yetti yil davomida teng ulushlarda zamonaviy tozalash va kanalizatsiya inshootlarini qurish xarajatlari summasiga kamaytiriladi.

Zamonaviy avtomatlashtirilgan so'yish majmualari va terini qayta ishlash korxonalarini ishga tushiruvchi tashkilotlar 2023-yil 1-yanvarga qadar yer solig'ini to'lashdan ozod etildi.

"O'zto'qimachilik sanoati" uyushmasining xorijiy maslahatchilari O'zbekiston Respublikasidagi manbalardan olinadigan daromatlardan uning belgilangan stavkasining 50 foizi miqdorida jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i to'laydilar⁴.

2022-yil fevral oyida Rossiya-Ukraina mojarosi boshlanganidan so'ng, N&m, Zara, Bershka, Uniqllo kabi mashhur kiyim brendlari mamlakatni ommaviy ravishda

³ O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'rtinchi qonuni. 2017 y.

⁴ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 16-sentabrda PQ-4453-son qarori asosida

tark eta boshladi. O'zbekiston Rossiya Federatsiyasida trikotaj kiyim-kechak ishlab chiqarish va etkazib berishni ko'paytirib, ushbu joyni egalladi.

Biroq, o'zbek mahsulotlariga bo'lgan qiziqishning o'sishi nafaqat G'arb kompaniyalarining Rossiyadan chiqib ketishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Yana bir sabab-tikuvchilik va logistika narxlarining oshishi, Rossiya bozoriga tanish bo'lgan eksportchilar Xitoy va Bangladeshdan tovarlarni yetkazib berish muddatlarining oshishi, kechikishlar bir necha oyga yetadi. Shu vaqt ichida O'zbekiston mahsulotlarini tikishga, Rossiyaga olib kelishga va hatto sotishga muvaffaq bo'ldi.

Shuningdek, mintaqada erkin ishlab chiqarish quvvatlarining mavjudligi, qo'shma ishlab chiqarishlarni yaratish uchun yanada qulay va tushunarli sharoitlar, rublda to'lovlar va Xitoy bilan taqqoslaganda tannarxning pasayishi, masalan, 20-50% muhim rol o'ynadi. Bularning barchasi Rossiya biznesiga ta'minot zanjiri bo'ylab xarajatlarni optimallashtirish va yakuniy mahsulotlar narxlarining o'sishini cheklash imkonini beradi.

Ekologik toza, sifatli va arzon narxlar tufayli o'zbek trikotaj va to'qimachilik mahsulotlari Rossiyada talabga ega. Bugungi kunda O'zbekiston korxonalarida o'z mahsulotlarini qovun Fashion Group, Concept Group, Sportmaster, ozon Marketplace, Gloria Jeans oilaviy kiyim do'konlari tarmog'i, Funday, Zolla erkaklar va ayollar kiyimlari sotuvchisi, Cozy Home uy to'qimachilik va uy-ro'zg'or buyumlari tarmog'i, Crockid bolalar kiyimlari brendlari, Cherubino kabi Rossiya xoldinglari ishlab chiqaradi., Bubl-Gum, Nicolo Angi erkaklar kiyimlari brendi, limé ayollar kiyimlari va aksessuarlari brendi va boshqalar.

Ular ishlayotgan korxonalar orasida Uztex Group, Diva-teks, Samarkand Euro Asia Textile, andijan-TEX yirik xoldinglari bor.

Ushbu afzalliklarga qaramay, O'zbekistonning eksport salohiyati deyarli foydalanilmayapti. Mamlakat eksporti asosan paxta, oltin va tabiiy gaz kabi tovarlar bilan cheklangan bo'lib, qo'shimcha qiymat ishlab chiqarish kam. Eksportda diversifikatsiya va qiymat qo'shilishining etishmasligi savdo defitsitiga olib keldi, import esa eksportdan oshib ketdi. 2022-yil yanvar-dekabr oylarida O'zbekiston eksporti 19,31 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2019-yilning shu davriga nisbatan 20,6 foizga ko'pdir.

Eksport salohiyatining pastligi sabablaridan biri O'zbekistonda logistika infratuzilmasining rivojlanmaganligidir. Logistika tizimi xarajatlarni kamaytirish, samaradorlikni oshirish va eksportning umumiy raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda samarali logistika operatsiyalarining yo'qligi transport xarajatlarning oshishiga, qo'rg'oshin muddatlarining uzoqlashishiga va

ishonchlilikning pasayishiga olib keldi, natijada eksport raqobatbardoshligini pasaytirdi. Bundan tashqari, samarasiz logistika tizimi inventarizatsiya xarajatlarining oshishiga, etkazib berishning kechikishiga va pasayishiga olib keladi ta'minot zanjirini boshqarishning umumiy jarayoniga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan mijozlar ehtiyojini qondirish.

O'zbekistonning eksport salohiyatini oshirish uchun samarali va samarali logistika tizimini rivojlantirish juda muhimdir. Buning uchun O'zbekistondagi logistika tizimlarining hozirgi holati, ularni rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari, ularning samaradorligini oshirish uchun qabul qilinishi mumkin bo'lgan strategiyalarni har tomonlama tushunish talab etiladi.

Logistika tizimlari va ularning eksportni rivojlantirishdagi ahamiyati. Logistika tizimlari deganda tovarlar, xizmatlar va ma'lumotlarning kelib chiqish nuqtasidan iste'mol nuqtasiga qadar oqimini rejalashtirish, bajarish va nazorat qilish bilan bog'liq faoliyat tarmog'i tushuniladi. Logistika operatsiyalari transport, omborxonalar, inventarizatsiyani boshqarish, qadoqlash va axborotni boshqarishni o'z ichiga oladi. Logistika tizimlarining maqsadi tovarlar va xizmatlarning mijozlarga kerakli miqdorda, o'z vaqtida va kerakli narxda etkazib berilishini ta'minlashdir.

Logistika tizimlari xarajatlarni kamaytirish, samaradorlikni oshirish va eksportning raqobatbardoshligini oshirish orqali eksportni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Samarali logistika operatsiyalari transport xarajatlarini, inventarizatsiya xarajatlarini va etkazib berish vaqtini kamaytirishga yordam beradi, natijada eksport narxini pasaytiradi. Bundan tashqari, samarali logistika operatsiyalari etkazib berishning ishonchliligini oshirishi, zarar yoki yo'qotish xavfini kamaytirishi va mijozlar ehtiyojini qondirishi mumkin, bu esa eksportning raqobatbardoshligini oshirishi mumkin. Portlar, aeroportlar va avtomobil yo'llari kabi logistika infratuzilmasining rivojlanishi mamlakatlarni jahon bozorlari bilan bog'lashga va ularning xalqaro savdodagi ishtirokini oshirishga yordam beradi. Biroq, logistika tizimlarini rivojlantirish infratuzilma, texnologiya va inson resurslariga katta sarmoyalarni talab qiladi.

O'zbekistonda logistika tizimlarining hozirgi holati. O'zbekistonning logistika infratuzilmasi rivojlanmagan, bu esa eksport salohiyatini rivojlantirishga katta qiyinchilik tug'dirmoqda. Mamlakat transport tarmog'i birinchi navbatda avtomobil transportiga qaratilgan bo'lib, bu yuk tashishning 80% dan ortig'ini tashkil qiladi. Temir yo'l tizimi ham ahamiyatli bo'lib, umumiy uzunligi taxminan 4000 km bo'lib, O'zbekistonni qo'shni davlatlar bilan bog'laydi. Biroq, temir yo'l tizimi past samaradorlik, cheklangan imkoniyatlar va infratuzilmaning etarli emasligidan aziyat

chekmoqda, bu uning xalqaro savdoni qo'llab-quvvatlash qobiliyatiga to'sqinlik qiladi. O'zbekistonda bir qancha aeroportlar, jumladan, Toshkent, Samarqand va Buxorodagi xalqaro aeroportlar ham mavjud. Biroq, aeroportlar cheklangan imkoniyatlar va infratuzilmaning etarli emasligidan aziyat chekmoqda, bu ularning havo yuklarini tashishni qo'llab-quvvatlashga to'sqinlik qilmoqda. Mamlakatning dengiz porti infratuzilmasi ham cheklangan, dengizga to'g'ridan-to'g'ri kirish imkoni yo'q, bu uning dengiz transportini qo'llab-quvvatlash qobiliyatiga to'sqinlik qiladi.

MUHOKAMA

To'qimachilik sanoatining eksport salohiyatini oshirish bo'yicha olib borilayotgan izchil siyosat hozirdan sezilarli natijalar bermoqda: sanoatda texnik jihatdan rivojlangan korxonalar soni ko'paydi, hosildorlik, rentabellik, mahsulot sifati va uning assortimenti kengligi bo'yicha yetakchi ko'rsatkichlar, o'rtacha sanoat ko'rsatkichlariga nisbatan ish haqi; O'zbekiston ichki bozoriga jozibador, zamonaviy buyumlar (kostyumlar, kurtkalar, kiyim-kechaklar, trikotaj buyumlar va boshqalar) qo'shildi. Mamlakat aholisi jahon andozalari darajasidagi arzon, sifatli tovarlarni xarid qilish imkoniyatiga ega bo'ldi; sanoat ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarning umumiy hajmida tayyor iste'mol tovarlari ulushini muttasil oshirib bormoqda, u xomashyodan xoli bo'lib, mahalliy xomashyoni chuqur qayta ishlashga tushadi, bu esa xomashyo birligiga qo'shilgan qiymatning bir necha barobar oshishini ta'minlaydi; eksportga yo'naltirilgan korxonalarda ko'plab yangi ish o'rinlari paydo bo'ldi va ularda ishlash nufuzli.

O'zbekiston milliy iqtisodiyotini modernizatsiya qilish tovar oqimlarini boshqarishning logistika usullarini joriy etish va rivojlantirishni xolisona talab qildi.

Tovarlarni taqsimlash sohasida sezilarli o'zgarishlar ro'y berdi, logistika kontseptsiyasiga asoslangan tovarlarni etkazib berishning yangi usullari va texnologiyalari qo'llanila boshlandi, logistika oqimlarini tashkil etishning yangi shakllari va usullari paydo bo'ldi. Buning sababi shundaki, mahsulot narxining 70% dan ortig'i logistika xarajatlari, ya'ni transport, saqlash, qadoqlash va boshqalar. Sanoati rivojlangan mamlakatlarda logistika uzoq vaqtdan beri moddiy oqimlarning harakatini boshqarish samaradorligini oshirish xizmatiga qo'yilgan. O'zbekistonda bozor munosabatlari rivojlanishining yuqori sur'atlari, shuningdek, tovar oqimlarini tashkil etishda ilg'or xorijiy texnologiyalardan foydalanish imkoniyati integratsion hamkorlikni rivojlantirish jarayonlariga yanada dinamizm bag'ishlashga imkon beradi. Bu tovarlarni taqsimlash nazariyasini etarli darajada rivojlantirishni, integratsiya jarayonlarini, ichki iqtisodiyotda logistika markazlarini shakllantirish mohiyati va qonuniyatlarini o'rganishni talab qiladi.

Janubi-Sharqiy Osiyo va Yevropa mamlakatlari o'rtasida har yili ortib borayotgan savdo hajmi, shuningdek, O'zbekistonning transport-tranzit salohiyatidan foydalanish istiqbollari hisobga olgan holda, eksport-import yuklarini saqlash, qayta ishlash, saqlash va tarqatish uchun zamonaviy ombor komplekslarini yaratishni o'z ichiga olgan transport va savdo infratuzilmasini takomillashtirish zarur⁵. Shubhasiz, ushbu ombor terminallari ichki yuklarga ham, O'zbekiston orqali tranzit qilingan yuklarga ham xizmat ko'rsatishi mumkin edi. Xususiyatlari va barcha tegishli "quruq port" infratuzilmasi bilan logistika markazlarini yaratish xalqaro yuk tashishni optimallashtirish uchun yaxshi echim bo'lishi mumkin⁶.

Shuningdek, o'tgan davrda transport sohasidagi davlat siyosati natijasida mamlakatda iqtisodiyot va aholining transportning barcha turlari bo'yicha transport xizmatlariga bo'lgan ehtiyojlarini qondiradigan samarali transport tizimini tashkil etish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi.

Hozirgi vaqtda mamlakatning barcha mintaqalarining fazoviy aloqasi ta'minlandi, yo'lovchi va yuk avtomobil va havo transporti sohasida tarkibiy islohotlar amalga oshirildi, jahon transport makoniga faol va samarali integratsiya qilish uchun sharoit yaratildi.

Shunday qilib, transport tizimi uning samaradorligiga ta'sir qiladigan bir qator jiddiy muammolarni hal qilishi kerak. Bu tomon transport siyosatini takomillashtirish, yo'lovchi va yuk tashish sifati va hajmini ta'minlash, iste'molchilar uchun xarajatlarni kamaytirish, O'zbekiston hududi orqali yuk tranziti hajmini oshirish va raqobatbardosh transport-logistika bozorini shakllantirish, xavfsizlik va atrof-muhitni muhofaza qilish darajasini oshirishga qaratilgan jiddiy institutsional o'zgarishlarni talab qiladi⁷.

Ma'lum bo'lishicha, joriy yilning 5 oyida O'zbekiston to'qimachilik mahsulotlarini 1,2 milliard dollardan ortiq eksport qilgan. Bu O'zbekiston Respublikasi statistika agentligi ma'lumotlaridan kelib chiqadi.

Mazkur ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yilning yanvar-may oylarida O'zbekiston 1 285,8 million dollarlik to'qimachilik mahsulotlari eksportini amalga oshirdi. O'tgan yilning shu davriga nisbatan eksport ko'rsatkichi 0,5 foizga oshdi.

Ko'rib chiqilayotgan davrda o'zbek to'qimachilik mahsulotlari dunyoning 55 mamlakatiga jo'natildi. Jami 496 turdagi to'qimachilik mahsulotlari eksport qilindi.

⁵ Омонов Б.Ш., Жураев М.Н., Юсуфхонов З.Ю. У., & Абсатторов И.Х. У. (2022). ОПТИМИЗАЦИЯ СКЛАДСКОЙ ПЛОЩАДИ В ЦЕПЯХ ПОСТАВОК. *Universum: технические науки*, (4-5 (97)), 9-13.

⁶ Mirsalih M., & Zokirkhon Y. (2022). CHOICE OF THE OPTIMUM FORECASTING MODEL IN DIFFERENT VALUE OF INITIAL INFORMATION. *Universum: технические науки*, (6-7 (99)), 23-26.

⁷ Yusufkhonov Z., Ravshanov M., Kamolov A., & Kamalova E. (2021). Improving the position of the logistics performance index of Uzbekistan. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 264, p. 05028). EDP Sciences.

To'qimachilik mahsulotlarini eksport qilish tarkibida hali ham ustunlik mavjud:

- * Ip (46,8%);
- * Tayyor to'qimachilik mahsulotlari (37,6%);
- * Trikotaj mato (9,3%);
- * Matolar (5,0%);
- * Paypoq mahsulotlari (1,4%).⁸

So'nggi yillarda O'zbekistonning yengil sanoatida yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni rivojlantirish tendentsiyasi kuzatilmoqda. Bu mamlakatda eksportni diversifikatsiya qilish va mahalliy mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan islohotlar tufayli amalga oshirildi.

Yengil sanoat O'zbekiston iqtisodiyotining eng muhim tarmoqlaridan biridir. Bu aholi bandligining yuqori darajasini ta'minlaydi, mamlakat yalpi ichki mahsulotiga katta hissa qo'shadi va uning jahon bozoridagi mavqeini mustahkamlaydi.

To'qimachilik mahsulotlari eksportining o'sishi hukumatning qulay investitsiya muhitini yaratish, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish bo'yicha izchil ishlari natijasidir. Kelgusida O'zbekiston to'qimachilik mahsulotlari eksportini yanada kengaytirish, yetkazib berish geografiasini kengaytirish va yangi savdo bozorlarini o'zlashtirishni rejalashtirmoqda.

XULOSALAR

O'zbekiston Respublikasi to'qimachilik sanoati yuqori eksport salohiyatiga ega jadal rivojlanayotgan sanoatdir. Sanoat mahsulotlarini tashqi bozorlarga yo'naltirish, tashqi bozor talablariga javob beradigan eksportbop to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarishni tashkil etish, ularni tashqi bozorlarga yo'naltirish uchun keng imkoniyatlar mavjud. Shu munosabat bilan korxonalarining eksport salohiyatini oshirish uchun zarur mahsulot sifatini yaxshilash har bir mahsulot jahon standartlari talablariga javob berishi uchun.

Bugungi kunda jahon bozori yigiruv va to'quv mahsulotlari bilan to'yingan, bu esa past foyda va hatto zararga olib keladi. Shunday qilib, respublikaning to'qimachilik va yengil sanoatini rivojlantirish, shuningdek, uning eksport salohiyatini oshirish maqsadida yuqori qo'shimcha qiymatga ega bo'lgan yuqori sifatli tayyor to'qimachilik va yengil sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishni va ularning eksportdagi ulushini ko'paytirish zarur. Maqsadli faoliyatni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir.

⁸ <https://upl.uz/economy/42722-news.html>

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. 2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni 28.01.2022 yildagi PF-60-son,.
2. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'rtisidagi qonuni. 2017 y.
3. Ashurov M. S., Shakirova Y. S. Some Aspects of Investment-Innovation Management in the Economy of Uzbekistan // Scientific-technical journal. 2018. V. 22. No. 2. P. 116-119.
4. Ashurov M. S., Shakirova Yu. S., Turdibekov O. I. Trends in the formation multistructural economy in Uzbekistan // Bulletin of science and practice. 2019. V. 5. No. 12. WITH. 305-311. <https://doi.org/10.33619/2414-2948/49/35>
5. Hanson W. A., Kalyanam K. Internet marketing and e-commerce. (Student ed.). Thomson/SouthWestern, 2020.